

Rīgas pilsētas pašvaldības ilgtermiņa saistību vadības stratēģija 2013.–2017.gadam

I. Vispārīgie noteikumi

1. Rīgas pilsētas pašvaldības (turpmāk – pašvaldība) ilgtermiņa saistību vadības stratēģija (turpmāk – stratēģija) ir izstrādāta, lai noteiktu vienotu pašvaldības aizņēmumu, galvojumu un citu ilgtermiņa saistību (turpmāk – ilgtermiņa saistības) vadības politiku vidējā termiņā.

2. Stratēģijā noteiktie pašvaldības ilgtermiņa saistību vadības mērķi un uzdevumi regulē pašvaldības darbību, veicot pašvaldības ilgtermiņa saistību vadību saskaņā ar ekonomikas attīstības tendencēm, kā arī Latvijas valsts makroekonomikas, kapitāla tirgus un visas finanšu sistēmas attīstību, kas vērsta uz eiro valūtas ieviešanu vidējā termiņā.

3. Ilgtermiņa saistības pašvaldība uzņemas un pārvalda, ņemot vērā normatīvajos aktos un stratēģijā noteikto.

4. Ilgtermiņa saistību vadības mērķi ir:

- 4.1. nodrošināt nepieciešamos finanšu resursus par iespējami zemākām izmaksām;
- 4.2. ierobežot un pārvaldīt ar ilgtermiņa saistību vadību saistītos finanšu riskus.

5. Lai nodrošinātu ilgtermiņa saistību vadības atbilstību starptautiski atzītai praksei, stratēģijas ietvaros atsevišķi tiek izdalīta pašvaldības ilgtermiņa saistību uzņemšanās pārvaldība un pašvaldības ilgtermiņa saistību portfeļa vadība.

II. Pašvaldības ilgtermiņa saistību uzņemšanās pārvaldības pamatprincipi un uzdevumi

6. Lai nodrošinātu racionālu un prognozējamu pašvaldības finanšu līdzekļu izmantošanu, pašvaldība uzņemas ilgtermiņa saistības, ņemot vērā šādus pamatprincipus:

6.1. veicot aizņēmuma darījumus, tiek nodrošināti iespējami izdevīgāki aizņēmumu darījumu nosacījumi, vienlaicīgi ņemot vērā ilgtermiņa saistību portfeļa vadības pamatprincipus;

6.2. finanšu līdzekļu aizņemšanās un citu ilgtermiņa saistību uzņemšanās procedūra tiek organizēta atbilstoši normatīvajiem aktiem;

6.3. darbībās iekšzemes un starptautiskajā finanšu tirgū tiek nodrošināta profesionalitāte, atklātība, mērķtiecīgums un savlaicīgums, kā arī līgumsaistības tiek izpildītas noteiktā laikā un apjomā.

7. Saskaņā ar noteiktajiem pašvaldības ilgtermiņa saistību uzņemšanās pārvaldības pamatprincipiem tiek izvirzīti šādi uzdevumi:

7.1. izvērtēt jaunu ilgtermiņa saistību darījumu dzēšanas un atmaksas termiņus saskaņā ar pašvaldības ilgtermiņa saistību portfeļa struktūras parametriem;

7.2. ņemot vērā ilgtermiņa saistību pārvaldības specifiku un starptautiski atzītu praksi šajā jomā, regulāri novērtēt pašvaldības darbību, uzņemoties jaunas ilgtermiņa saistības;

7.3. lai novērstu nepieciešamību nelabvēlīgas finanšu situācijas gadījumā no pašvaldības budžeta līdzekļiem segt pašvaldības kapitālsabiedrību ilgtermiņa saistības (tai skaitā palielinot kapitālsabiedrības pamatkapitālu un/vai palielinot pašvaldības budžeta dotācijas apjomu kapitālsabiedrībai), ne retāk kā reizi gadā veikt visu pašvaldības kapitālsabiedrību ilgtermiņa saistību analīzi;

7.4. veicināt sadarbību ar finanšu tirgus sadarbības partneriem un citu pašvaldību vai valstu parāda vadības institūcijām, lai pilnveidotu pašvaldības praksi, uzņemoties jaunas ilgtermiņa saistības;

7.5. organizēt pašvaldības kredītreitinga noteikšanas procesus, kas nodrošina pašvaldības pārstāvju aktīvu iesaistīšanos pašvaldības kredītreitinga noteikšanas procesā un vienota viedokļa par situāciju pašvaldībā sniegšanu;

7.6. uzturēt un attīstīt labas sadarbības attiecības ar iekšzemes un starptautiskā finanšu tirgus dalībniekiem un investoriem, lai abpusēji nodrošinātu lēmumu pieņemšanai nepieciešamo informāciju.

III. Pašvaldības ilgtermiņa aizņēmumu vadība

8. Investīciju projektu, tai skaitā Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu, īstenošanai pašvaldība, pamatojoties uz domes lēmumu, var ņemt ilgtermiņa aizņēmumus, noslēdzot aizdevumu līgumus ar Valsts kasi vai citiem aizdevējiem.

9. Ilgtermiņa aizņēmumus drīkst izmantot tikai apropriācijas kārtībā, pamatojoties uz domes lēmumu.

10. Kā pašvaldības ilgtermiņa aizņēmumu vadības prioritāte tiek noteikta finanšu resursu piesaistīšana ar pašvaldībai optimāliem aizņēmumu darījumu nosacījumiem.

IV. Pašvaldības galvojumu un citu ilgtermiņa saistību vadība

11. Pašvaldība var sniegt galvojumus kapitālsabiedrībām par parāda saistībām, kuras tās uzņēmušās pašvaldībai ekonomiski un sociāli nozīmīgu programmu, kurām nepieciešamas investīcijas, īstenošanai, kā arī studējošajiem Augstskolu likumā noteiktā studiju kredīta un studējošo kredīta saņemšanai no kredītiestādes.

12. Stratēģijas izpratnē papildus aizņēmumu un galvojumu saistībām pašvaldībai var būt šādas ilgtermiņa saistības:

12.1. pašvaldības budžetā apstiprināto projektu ilgtermiņa saistības;

12.2. nomas ar izpirkumu (finanšu līzings) ilgtermiņa saistības pamatlīdzekļu iegādei;

12.3. pārējās ilgtermiņa saistības.

13. Pirms galvojuma sniegšanas vai citu ilgtermiņa saistību uzņemšanās pašvaldība izvērtē ar pašvaldības galvojuma sniegšanu vai citu ilgtermiņa saistību uzņemšanos saistītos riskus.

V. Ilgtermiņa saistību portfeļa vadība

14. Ilgtermiņa saistību portfeļa vadības mērķis ir optimizēt pašvaldības ilgtermiņa saistību apkalpošanas izmaksas ilgtermiņā, ierobežojot ilgtermiņa saistību portfeļa finanšu riskus.

15. Ilgtermiņa saistību portfelis tiek vadīts saskaņā ar šādiem pamatprincipiem:

15.1. tiek noteikta optimāla ilgtermiņa saistību portfeļa struktūra, ņemot vērā iespējamus finanšu riskus un finanšu tirgus situāciju;

15.2. ilgtermiņa saistību portfelis tiek vadīts tā, lai, ņemot vērā finanšu tirgus prognozes, nepārsniegtu pašvaldības budžetā noteikto izdevumu apmēru pašvaldības ilgtermiņa saistību apkalpošanai kārtējam gadam;

15.3. tiek nodrošināts līdzsvars starp finanšu resursu izmaksām un finanšu risku ierobežošanu ilgtermiņā, par nozīmīgāko uzskatot finanšu risku ierobežošanu un novēršanu, kā arī nepieļaujot finanšu resursu izmaksu nekontrolētu palielināšanos;

15.4. ilgtermiņa saistību portfeļa vadības ietvaros netiek pieļauti spekulatīvi darījumi.

16. Saskaņā ar noteiktajiem ilgtermiņa saistību portfeļa vadības mērķiem un pamatprincipiem tiek izvirzīti šādi uzdevumi:

16.1. noteikt ilgtermiņa saistību portfeļa struktūras parametrus šādiem ilgtermiņa saistību portfeļa raksturlielumiem: dzēšanas profils, valūtu kompozīcija, procentu likmju struktūra, procentu likmju vidējais svērtais periods;

16.2. uzraudzīt un atbilstoši vadīt ilgtermiņa saistību dzēšanas profilu;

16.3. uzraudzīt un atbilstoši vadīt ilgtermiņa saistību portfeļa valūtu kompozīciju, lai ierobežotu ilgtermiņa saistību portfeļa valūtu risku;

16.4. uzraudzīt un atbilstoši vadīt ilgtermiņa saistību procentu likmju struktūru un procentu likmju vidējo svērto fiksēto periodu, lai ierobežotu ilgtermiņa saistību procentu likmju risku un ilgtermiņā optimizētu ilgtermiņa saistību portfeļa apkalpošanas izmaksas;

16.5. regulāri uzraudzīt noteiktos parametrus un ar finanšu risku vadības instrumentu palīdzību nodrošināt nepieciešamās ilgtermiņa saistību portfeļa struktūras korekcijas;

16.6. novērtēt atvasināto finanšu instrumentu efektivitāti, salīdzinot ar konkrēto ilgtermiņa saistību portfeļa daļas vērtību, kurai atvasinātie finanšu instrumenti ir pielietoti;

16.7. veikt pašvaldības finanšu risku ierobežošanas darījumu partnerpušu piedāvāto pakalpojumu izvērtējumu un izvēli, pamatojoties uz:

16.7.1. piedāvāto pakalpojumu atbilstību stratēģijai;

16.7.2. potenciālajām partnerpusēm starptautisko kredītreitingu aģentūru noteikto kredītreitingu salīdzinājumu;

16.7.3. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas un citu valstu finanšu tirgus uzraudzības institūciju publicēto informāciju;

16.7.4. partnerpušu diversifikācijas principu;

16.8. regulāri veikt ilgtermiņa saistību portfeļa vērtības jutīguma analīzi, lai novērtētu noteiktos finanšu risku parametrus un stratēģijas īstenošanas efektivitāti;

16.9. sekmīgi vadīt pašvaldības kredītreitinga noteikšanas procesus un veicināt sadarbību ar starptautiskajām reitinga aģentūrām, lai sasniegtu iespējami augstāko novērtējumu;

16.10. sadarboties ar finanšu tirgus dalībniekiem un citu valstu un pašvaldību parāda vadības aģentūrām pašvaldības ilgtermiņa saistību portfeļa vadības pilnveidošanai.

VI. Ilgtermiņa saistību portfeļa struktūras parametri

17. Pamatojoties uz izvirzītajiem pašvaldības ilgtermiņa saistību portfeļa vadības mērķiem un pamatprincipiem, kā arī ņemot vērā esošo ilgtermiņa saistību portfeļa struktūru un finanšu tirgus situāciju, noteikti šādi ilgtermiņa saistību portfeļa struktūras parametri:

17.1. ilgtermiņa saistību īpatsvaram *euro* valūtā kopējā ilgtermiņa saistību portfeli ir jābūt ne mazākam par 95%;

(RD 12.11.2013. lēmuma Nr.347 redakcijā)

17.2. lai panāktu stabilas ilgtermiņa saistību apkalpošanas izmaksas, ne mazāk kā 60% no ilgtermiņa saistību portfeļa, ir nepieciešams fiksēt procenta likmi uz termiņu, kas nav mazāks par vienu gadu, tādējādi mazinot risku, ka tirgus likmju svārstību rezultātā pašvaldības izmaksas par finansējuma izmantošanu būs augstākas, nekā plānots;

17.3. lai ierobežotu ilgtermiņa saistību portfeļa procentu likmju un pārfinansēšanas risku, kā arī nepieļautu nekontrolējamu pašvaldības izmaksu palielināšanos, ilgtermiņa portfeļa procentu likmju vidējam svērtajam fiksētajam periodam ir jābūt ne mazākam par 2,5 gadiem;

17.4. kopējo ilgtermiņa saistību portfeļa pamatsummas dzēšanas profilam ir jāatbilst šādiem nosacījumiem:

17.4.1. ilgtermiņa saistības ar dzēšanas termiņu līdz 1 gadam – ne vairāk kā 10% no ilgtermiņa saistību portfeļa;

17.4.2. ilgtermiņa saistības ar dzēšanas termiņu no 1 līdz 3 gadiem – ne vairāk kā 25% no ilgtermiņa saistību portfeļa;

17.4.3. ilgtermiņa saistības ar dzēšanas termiņu no 3 līdz 10 gadiem – ne vairāk kā 45% no ilgtermiņa saistību portfeļa;

17.4.4. ilgtermiņa saistības ar dzēšanas termiņu virs 10 gadiem – ne mazāk kā 30% no ilgtermiņa saistību portfeļa;

17.5. ilgtermiņa saistību, kurām iestāties atmaksas termiņš kārtējā saimnieciskajā gadā, apjoms kopā ar iepriekšējo gadu ilgtermiņa saistību, kurām iestāties atmaksas termiņš, apjomu nedrīkst pārsniegt 20% no pašvaldības kārtējā saimnieciskā gada budžeta ieņēmumiem, kuros nav iekļauti valsts budžeta transferti noteiktam mērķim un iemaksas pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā;

17.6. kopējais ilgtermiņa saistību pamatsummas apjoms (ar dzēšanas termiņu virs viena gada) nedrīkst pārsniegt 100% no pašvaldības kārtējā gada budžeta ieņēmumiem.

18. Atkāpes no dzēšanas profila, fiksētās procentu likmes minimālā īpatsvara un procentu likmju vidējā svērtā fiksētā perioda parametra robežām pieļaujamas tikai gadījumos, ja attiecīgā atkāpe nerada papildu finanšu risku.

19. Ja ekonomiskās krīzes vai valsts nodokļu politikas rezultātā, strauji samazinoties pašvaldības budžeta ieņēmumiem (pašvaldības budžeta ieņēmumu samazinājums pārsniedz 3% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu), tiek konstatēts, ka kopējo ilgtermiņa saistību apjoms pārskata gadā ir pārsniedzis 17.6.apakšpunktā noteikto apjomu, pašvaldība trīs gadu laikā nodrošina ilgtermiņa saistību portfeļa struktūras atbilstību stratēģijā noteiktajam.

20. Ja tiek konstatēta ilgtermiņa saistību apjoma parametru neatbilstība stratēģijā un normatīvajos aktos noteiktajam, pašvaldība novērtē riska iespējamo ietekmi uz pašvaldības budžetu un pieņem nepieciešamos lēmumus riska ierobežošanai. Saistību apjoma koriģēšanai pašvaldība var pieņemt šādus lēmumus:

20.1. par ilgtermiņa saistību pārstrukturēšanu, aizņēmumu saistību vai saistību daļas pirmstermiņa atmaksu;

20.2. par jaunu ilgtermiņa saistību uzņemšanās ierobežojumiem;

20.3. par izmaiņām pašvaldības budžeta struktūrā starp kapitālajiem un uzturēšanas izdevumiem un/vai kapitālo izdevumu struktūrā, ņemot vērā budžeta ieņēmumu un izdevumu daļas līdzsvaru;

20.4. par īpašas Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu finansēšanas kārtības ieviešanu, prioritāri finansējot Eiropas Savienības līdzfinansētos projektus ar proporcionāli lielāko Eiropas Savienības līdzfinansējuma daļu.

VII. Atvasināto finanšu instrumentu pielietošana ilgtermiņa saistību portfeļa finanšu risku pārvaldībā

21. Pašvaldības ilgtermiņa saistību vadība ir saistīta ar šādiem finanšu riskiem:

21.1. valūtas risks;

21.2. procentu likmju risks;

21.3. likviditātes risks;

21.4. partnerpuses risks.

22. Stratēģijas mērķu sasniegšanai un uzdevumu īstenošanai, ņemot vērā ilgtermiņa portfeļa vadības pamatprincipus, ir pieļaujama šādu atvasināto finanšu instrumentu pielietošana:

22.1. nākotnes valūtu pirkšanas/pārdošanas darījumi;

22.2. nākotnes procentu likmju līgumi;

22.3. naudas plūsmu mijmaiņas darījumi;

22.4. procentu likmju mijmaiņas darījumi;

22.5. valūtu un procentu likmju mijmaiņas darījumi;

22.6. iespēju līgumi (opcijas).

23. Atvasināto finanšu instrumentu pielietošana ir pieļaujama vienīgi finanšu risku vadības nodrošināšanai.

24. Lai minimizētu finanšu risku ietekmi un ņemtu vērā noteiktos ilgtermiņa saistību portfeļa parametrus, pašvaldība izvēlas tādus atvasinātos finanšu instrumentus, kas pašvaldībai katrā atsevišķā gadījumā ir visizdevīgākie un vislabāk nosedz attiecīgo finanšu risku.

25. Lai sasniegtu pašvaldībai iespējami izdevīgākos darījumu nosacījumus, ir pieļaujama stratēģijā noteikto atvasināto finanšu instrumentu izmantošana vienlaikus ar sākotnēji noslēgtiem ilgtermiņa saistību darījumiem.

VIII. Stratēģijas izpilde un kontrole

26. Stratēģijas izpildi un tās kontroli nodrošina Rīgas domes Finanšu departaments.

27. Rīgas domes Finanšu departaments, ņemot vērā stratēģijā noteikto ilgtermiņa saistību portfeļa vadības politiku, pašvaldības vārdā slēdz līgumus par atvasināto finanšu instrumentu pielietošanu.

28. Vienlaikus ar pašvaldības gada finanšu pārskatu Rīgas domes Finanšu departaments iesniedz Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komitejai pārskatu par stratēģijas izpildi iepriekšējā kalendārajā gadā.

29. Stratēģijā var veikt izmaiņas pirms tās darbības beigu termiņa, ja mainās pašvaldības stratēģiskie mērķi, ietekmes faktori, pamatprincipi un prioritātes, kā arī normatīvie akti, kas regulē pašvaldības darbību.

Domes priekšsēdētājs

N.Ušakovs